

EMANUEL HALICZ: *The 1863 Polish Uprising and Scandinavia. The Year 1863, the Turning-Point in Russo-Scandinavian Relations.* Københavns Universitets Slaviske Institut. Rapport 17, 1988. 169 s.

Den polske historiker Emanuel Halicz, der har boet i Danmark i mange år, har igennem en årrække studeret samspillet mellem den polske opstand i januar 1863 og de skandinaviske landes politik. Han har tidligere behandlet aspekter af emnet i en række tidsskriftaflandlinger, og har nu fået samlet sine undersøgelser i en lille bog, hvor teksten udgør de første 86 sider, en udgave af de vigtigste kilder de næste 45 sider og en udførlig bibliografi og noter de sidste 40 sider. I Danmark har spørgsmålet kun været behandlet af Albert Olsen i en afhandling i festskriftet til Erik Arup i 1946, så det er på mange måder jomfrueligt stof, som Halicz behandler.

Ved en systematisk gennemgang af den diplomatiske korrespondance suppleret med avisernes oplysninger har forfatteren et meget godt kildemateriale fra alle de nordiske lande. Der er ingen tvivl om, at befolkningerne var ærligt forargede over russernes brutale behandling af polakkerne, og at denne forargelse gik langt ind i regerings- og hofkredse.

Meget sympatisk men måske også lidt naivt lagde specielt den danske regering ikke skjul på sine sympatier overfor polakkerne, hvilket medførte en markant forværring i det politiske forhold til Rusland. Tilmed vurderede Hall, at Preussen ville være så optaget af at hjælpe Rusland med at slå oprøret ned, at Danmark kunne få frie hænder i Ejderpolitikken. Hertil blev han givetvis opmuntret af, at begivenhederne syd for Østersøen gav grobund for en oplussen af skandinavismen i Sverige af frygt for, at de nordiske lande skulle komme til at dele skæbne med Polen.

Disse reaktioner på den polske opstand blev skæbnesvangre for Danmark, da krigen med Preussen og Østrig brød ud i efteråret 1863, for da var opstanden forlængst slået ned, svenskerne havde besindet sig, og russerne huskede klart Danmarks fjendtlige holdning.

Det er et interessant aspekt af udviklingen frem mod tragedien i 1864, som Emanuel Halicz her har fremdraget, og det er bemærkelsesværdigt at han kan dokumentere, hvor stor en rolle især den københavnske presse spillede for begivenhedsforløbet.

Karl-Erik Frandsen

Demokratische Geschichte. Jahrbuch zur Arbeiterbewegung und Demokratie in Schleswig-Holstein. Veröffentlichungen des Beirats für Geschichte der Arbeiterbewegung und Demokratie in Schleswig-Holstein, Neuer Malik Verlag, Kiel, 1986, 1987, 1988.

Den udgivende organisation er en det vesttyske socialdemokrati nærtstående organisation. Det betyder, at partiet skaffer pengene til udgivelserne – organisationen udgiver udover årbogen et meddelelsesblad og en skriftserie – men at redaktionen arbejder uafhængigt, hvilket bl.a. betyder, at ikke alle redaktionsmedlemmer eller forfattere er medlemmer af partiet. I de foreliggende 3 bind har